

KADININ EŞ ŞİDDETİNDEN KORUNMASI İÇİN 4320 SAYILI KANUNDA YAPILABİLECEK İYİLEŞTİRMELER

Eray KARINCA*

ÖZET

Kadınların İnsan Hakları Bildirisi olarak da tanımlanan Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesi Sözleşmesi (Convention for the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women),- kısa adıyla CEDAW'-ın, 4. maddesinde kadın erkek eşitliğinin olgusal olarak (de facto) sağlamak amacıyla devletlerin geçici ve özel önlemler alması zorunluluğu dile getirilmişti. Bu gereklilik doğrultusunda, kadın hareketinin 1990'lı yıllardan beri üzerinde çalıştığı, "Eşitlik Çerçeve Yasası" çabalarının da etkisiyle TBMM tarafından, 5840 sayılı Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu 23 Mart 2009 tarihinde kabul edildi. Kanunun 1. maddesine göre amaç, kadın haklarının korunması, geliştirilmesi, kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak ülkemizde ve uluslararası alandaki gelişmeleri izlemek, bu gelişmeler konusunda TBMM'yi bilgilendirmek, istenildiğinde, konuyla ilgili kanun tasarısı ve teklifleri vb. konular hakkında ihtisas komisyonlarına görüş bildirmektir. Yasanın 3. maddesinde bu amaç doğrultusunda komisyonun görevleri sıralanmış, e) bendinde "TBMM tarafından havale edilen kadın erkek eşitliğinin ihlaline ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa dair iddialar ile ilgili başvuruları incelemek ve gerekli gördüğü hallerde ilgili mercilere iletmek" de yer almıştır. Buradaki "kadın erkek eşitliğinin ihlaline" şeklindeki ifadenin de sanki bu eşitlik kadınlara erkek arasında sağlanmış gibi kaleme alındığı gözden kaçmamalıdır. Çünkü unutulmamalıdır ki en büyük eşitsizlik, eşit durumda olmayanlara eşit davranmaktır.

325

Bu kapsamda çalışmalarını sürdüren Alt Komisyon raporu üzerine tartışmalar ne yazık ki daha çok imam nikâhlı kadının eş şiddetinden korunması konusunda polemige dönüşmüş,¹ raporda yer alan önemli birçok öneri hak ettiği ilgiyi göstermemiştir.

* Ankara 8. Aile Mahkemesi Hâkimi.

¹ "TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu tarafından oluşturulan şiddet alt komisyonunun hazırladığı raporda "gayri resmi evlilikler de Aile Koruma Kanunu kapsamına alınsın" önerisi tartışma yarattı. "AİHM kişiler arasındaki duygusal, fiziksel, ekonomik bağlara bakarak aileyi tanımlamaktadır. Bu tanımlama göz önünde tutularak fiili birtakimlikler denilen 'gayri resmi evlilikler' kanun kapsamına alınsın" denildi. Henüz resmileşmeyen öneriyi tartışmaya açtı." Habertürk Gazetesi Temmuz, 2010 Salı.

Çalışmamızda, özellikle kadına yönelik aile içindeki eş şiddetinin önlenmesi için konunun en önemli enstrümanı olan 4320 sayılı Yasada yapılabilecek iyileştirmelere değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadına Yönelik Şiddet, CEDAW, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, 4320 sayılı Kanun, Koruma Kararı. Boşanmış ya da nikâhsız birliktelik yaşayan kadının eş şiddetinden korunması.

GİRİŞ

Aile içi şiddetin önlenmesi konusundaki yasal düzenlemeler, bizde dünya ölçeğindeki gelişmelerle doğru orantılı olarak hemen hemen aynı zaman dilimi içinde yapılmıştır. Bunda Türkiye Cumhuriyeti'nin, dünya ulusları arasında saygın bir konumda bulunmak arzusunun önemli bir yeri olduğu kuşkusuzdur. Ayrıca tam olarak toplumsal bir istencin varlığı tartışmalı olmakla birlikte, kadın örgütlerinin ve aydınların bu konudaki çabaları yadsınamaz. Özellikle temel yasaların yenilenmesi sırasında özellikle Medeni Kanun ve Ceza Kanunundaki kadına karşı olumsuz ayrımcılık güden maddeler büyük ölçüde ayıklanmış ve aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin olarak 4320 sayılı Yasa çıkarılmıştır.

326

Salt siyasi iktidar bağlamında değil, yasa koyucu ve yürütmenin diğer organları açısından bu kararlılığın artarak sürdürülüyor olması umut vericidir. Nitekim bu amaçla TBMM'de oluşturulan Komisyon tarafından düzenlenen rapor doğrultusunda 4320 sayılı Yasada, 5636 sayılı Yasa ile değişikliklere gidilerek, içerik ve kapsam genişletilmiş, ardından çıkarılan Başbakanlık genelgesiyle, tüm kurum ve kuruluşların, görev ve sorumluluk alanları belirlenmiştir. İçerik ve amaç olarak devrim niteliğinde olmakla birlikte, kimi önemli eksiklikleri de barındıran 4320 sayılı Yasanın uygulanmasına ilişkin sorunlar, olanaklar çerçevesinde yönetmelikle çözümlenmeye çalışılmıştır.

Tüm bu çabalara karşın, kadını aile içi şiddetten koruma konusunda gazetelere yansıyan haberler hiç iç açıcı değildir. Örneğin, kocası tarafından kulağı kesilen kadın, kırk gün sonra aynı kocaya verilmekte² ya da küçük çocuklarına porno film seyrettirip bu filmlerde oynatmak isteyen babanın yaşadığı eve, çocuklar ve kadın, boşanma kararının ardından dönmek zorunda kalmaktadır.³ Buna, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

² Sabah Gazetesi, 2 Aralık 2009, s.1 ve 14.

³ Habertürk Gazetesi, "Diziyi bırak bu babaya bak" (manşet haber), 9 Ekim 2009, s.1.

(AİHM)'nin 9 Haziran 2009 tarihli Nahide Opuz-Türkiye Davasında (Başvuru no: 33401/02), kadının etkili korunmadığı için Türkiye aleyhine verdiği mahkûmiyet kararını da eklediğimizde, ülkemizin kadını aile içi şiddetten korumak yerine, koruyormuş gibi yaptığı bile söylenebilir. Yine de bardağın boş tarafını da görerek, var olan kaçakları tıkayıp havuzu bir an önce doldurmak toplumsal bir sorumluluk ve zorunluluktur.

I. 4320 SAYILI KANUNUN KAPSAMI

Kısaca *Koruma Emri* olarak tanımlanan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun 14 Ocak 1998 tarihinde çıkarılmıştır. Başlangıçta kanunu uygulamakla, sulh hukuk hâkimi görevli iken, 9.1.2003 tarihli ve 4787 sayılı Kanunla “aile mahkemesi hâkimi” görevlendirilmiştir.

Kanunu tam anlayabilmek için 5636 sayılı Kanunla yapılan iyileştirmeleri ve ilgili yönetmeliği bir arada değerlendirmek yerinde olur. Şöyle ki, 5636 sayılı Yasayla da tedbirlerden yararlanan ve aleyhine tedbir verilenler ile yer ve de tedbirlerin niteliği açısından önemli değişiklikler yapılmıştır. Yasanın uygulanmasına ilişkin yönetmelik, yer yer normlar hiyerarşisindeki konumunu zorlamasına karşın, amaca uygunluk açısından uygulamadaki sıkıntıları aşmaya ve pek çok boşluğu doldurmaya adaydır. Örneğin, yasanın birinci maddesinde başvurabilecek kişiler sayılmıştır. Yönetmelikte ise, şiddet mağdurlarından başka, 3. kişilerin de şiddeti ihbar edebileceği belirtilmiş ve şiddet türleri açıklanmıştır.

Yasa uyarınca şiddete uğrama olasılığı olan kişiler, özellikle kadın ve çocuklar en yakın aile mahkemesine başvurarak bir koruma emri alabilirler. Tedbirlere karar verme yetkisinin sadece aile mahkemesinde olması şu sözlerle eleştirilmiştir:

“Tedbirlerin uygulanmasına karar verme yetkisinin sadece aile mahkemesi hâkimine verilmiş olması eleştiriye açık bir husustur. Cumhuriyet savcılarında, sulh, asliye ve ağır ceza mahkemesi hâkimlerine bu tedbirlere hükmedebilme yetkisi verilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.”⁴

Ancak bu görüş, aile mahkemelerinin uzmanlık mahkemesi olarak kuruluş amacı ve işlevleriyle bağdaşmamaktadır. Koruma kararı verme yetkisinin diğer mahkemelere ve Cumhuriyet savcılığına verilmesi, kararların etkin biçimde uygulanmasını da engelleyebilecektir. Kaldı ki diğer mah-

⁴ Bıçak, Vahit; Aile içi şiddette yeni yönelimler: Annesini Boğazlayan Kızlar, 3 nisan 2008 tarihli Radikal Gazetesi; <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=251958>

kemelerin önlerindeki davada aile içi şiddeti saptamaları halinde bir müzekkere ile durumu aynı yapı içindeki aile mahkemesine hemen bildirmeleri olanaklıdır. Ancak hafta sonları ve tatil günleriyle sınırlı olmak üzere ve ilk iş gününde aile mahkemesi hâkiminin onayına sunulmak kaydıyla Cumhuriyet savcılarına geçici olarak yasadaki tedbirleri uygulayabilme olanağının tanınması yerinde olur.

Aile mahkemesi, başvuru üzerine hemen mağdur, saldırgan ya da tanık dinlemeye gerek duymadan koruma emrini hemen vermek zorundadır. Kararda hükmolunan tedbirlere uyulmaması durumunda tutuklanacağı ve hapsedileceği kusurlu eş ya da diğer aile bireyine bildirilir. Koruma kararı kapsamındaki tedbirlerin süresi en çok altı aydır. Ancak şiddete uğrama tehlikesi veya şiddet sürüyorsa yeniden koruma kararı verilir. Başvuruda herhangi bir masraf ödenmez, harç ve dosya parası yatırılmaz. Aile Mahkemesi hâkimleri, aile mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin 4787 sayılı Yasa'da olduğu gibi bu yasa kapsamında da çok geniş yetkilerle donatılmıştır. Şöyle ki, başvuru üzerine aşağıda açıklanan bir dizi tedbirleri hemen uygulayabileceği gibi konunun gereklerine göre başka önlemler de alabilecektir. Öte yandan, bu görevin Cumhuriyet savcılarına özellikle verilmiş olması da yerindedir. Böylece, bilgi sahibi olmadığı ya da korktuğu için mahkemeye başvuramayan kadınların da yasa uyarınca korunması sağlanır.

328

Koruma kararı verilmesi için şiddetin mutlaka fiziksel olması da gerekmez. Korkutma, tehdit etme şantaj biçiminde kendini gösteren duygusal şiddet halinde de korunma istenebilir. Aile içi şiddete uğrayanların korunması amacıyla kabul edilen bu yasadaki bilgi sahibi olanların ve yararlananların oranı aile içi şiddete uğrayan kadınların sayısına göre hâlâ çok düşüktür. Bunun nedeni, şiddete uğrayan kadının ekonomik güçsüzlüğü nedeniyle cesaretinin olmayışı ve iddiasının ciddiye alınmayacağı korkusunu taşıması ya da saldırganın cezalandırılmayacağından ve şiddetin bu yüzden tekrarlanacağından çekinmesidir. Ayrıca polis merkezi, sağlık, savunma ve yargı mensuplarının kendi toplumsal değerleri nedeniyle ya da yasayı henüz yeterince bilmemeleri nedeniyle yasayı gerektiği gibi uygulamamalarının da etkisi vardır. Yasa, kadını evinden çıkarmadan korumayı amaçladığı için olumludur.

II. 4320 SAYILI KANUNUN AMACI

Yasanın temel amacı, gerektiğinde şiddet uygulayanı o ortamdan uzaklaştırarak ve diğer bazı tedbirler uygulayarak aile içinde gerçekleşen şid-

deti önlemektir. Böylece devletin aile içi şiddete karşı ve önlemede kararlılığı gösterilmekte ve öncelik şiddete uğrayanlara verilmektedir. Bir anlamda yasa, Anayasa'nın 41. maddesine 2001 yılında eklenen, "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır." şeklindeki düzenlemenin öncülüdür.

Yasanın genel gerekçesine göre amacı, "aile içi şiddetten mağdur olan kadını koruyucu yasal tedbirlerin alınmasını ve ailenin korunmasını sağlamak ve aile içerisinde gerçekleşen şiddetin yol açtığı ve açacağı zararların toplum bünyesinde derin ve kalıcı izler bırakmasına engel olmaktır." Bu amaç, 5636 sayılı Yasayla yapılan değişiklik sırasında gerekçe de, "4320 sayılı Kanunun temel amacı aile içinde şiddeti uygulayan bireyi, ortak yaşam alanından uzaklaştırarak ve diğer bir takım tedbirleri uygulamaya koyarak aile içi şiddeti önlemektir, biçiminde açıklanmıştır. Ancak, değişikliğin daha çok Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 25 Haziran 2005 tarihli ve 853 sayılı kararıyla oluşturulan Araştırma Komisyonu tarafından çocuk ve kadınlara yönelik şiddetin nedenleriyle, alınabilecek önlemleri belirleyen rapor doğrultusunda yapıldığını söylemek yerinde olur. Nitekim 5636 sayılı Kanunun genel gerekçesinde de, "Tasarının komisyon raporunda ve Başbakanlık genelgesinde belirtilen eksiklikleri düzeltmek üzere hazırlandığı" belirtilmektedir.

III. KORUMA TEDBİRLERİNDEN KİMLER YARARLANABİLİR

Yasanın 1. maddesinde, "eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri"nin aile içi şiddete uğramasından söz edilmesine karşın, madde gerekçesinde "eşlerden biri" yerine, "kadın sözcüğünün kullanılmış olması, yasanın gerçekte kadına yönelik aile içi şiddeti önlemek için çıkarıldığının kanıtıdır. Çünkü yasanın temelinde, erkek ile kadın arasındaki eşitsiz güç ilişkisinin şiddeti tetiklediği öngörüsü vardır. Nitekim yasanın uluslararası hukuktaki dayanağını oluşturan, Cedaw ile "Kadınlara Yönelik Şiddetin Tasfiyesine İlişkin Bildirge, kadına yönelik olumsuz ayrımcılık ve bunun aracı olan aile içi şiddetin önlenmesi amacını güder. Ancak bu saptama, şiddete uğrayan diğer aile bireylerinin de koruma tedbirlerinden yararlanmasını engellemez. Uygulamada az da olsa erkeklerin de eş şiddetine uğradıklarına tanık olunmaktadır. Bu durum daha çok erkeğin kadına göre çok yaşlı ve güçsüz olmasında söz konusudur. Kimi durumlarda kadının, kendi kan hısımı olan aile bireyleriyle birleşerek eşine şiddet uyguladığına da rast-

lanmaktadır.⁵ Yine de yasadan birincil yararlanacak olanlar kadınlar ve çocuklardır.

Eş ve çocuklar dışındaki aile bireylerinin koruma tedbirlerinden yararlanabilmesi için aynı çatı altında yaşamak zorunluluğu vardır. Yasanın konusunun aile içi şiddeti önlemek olduğu düşünüldüğünde bu kısıtlama yerindedir. Zaten şiddet uğrayanla aynı çatı altında oturmayan kişinin, birliktelikten kaynaklanacak nedenlerle gelecekte şiddete uğraması olasılığı yoktur. Yasadaki tedbirlerden, evlat edinilen veya eşlerin önceki evliliklerinden olma çocuklarının da tıpkı öz çocuklar gibi yararlanacakları kuşkusuzdur. Yasada koruma önlemlerinden yararlanabilecek kişiler açıkça sayılmıştır. Bu kişiler:

- 1.Eşlerden biri,
- 2.Çocuklar,
- 3.Aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri,
- 4.Cumhuriyet Başsavcılığı,
5. Mahkemece ayrılık kararı verilen (TMK, madde 170)
- 6.Yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan (TMK, madde 197)
7. Evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden biri,

330

olup aile içi şiddetin mağduru olarak koruma kararı isteyebilirler. Bunlardan son üçü, 26.4.2007 tarihli 56363 sayılı yasa ile eklenmiştir. Ancak asıl sorun aile kapsamına kimlerin gireceği ve ailenin diğer bireylerinin kimler olduğuna ilişkindir. Bu konuda yasada düzenleme olmadığı için, öncelik Türk Medeni Kanunundadır. Yukarıdaki sıralamayı sürdürürsek koruma isteyebilecek kişiler şunlardır:

8. Eşlerin üst soyları,
9. Eşlerin ortak olmayan çocukları,
10. Eşlerin vesayeti altında olan ve ev içinde birlikte yaşayan kişiler,
11. Eşlerden birinin vesayeti altında olmakla birlikte devamlı surette aile ile birlikte yaşayan ve eşlerin koruması altında olan kimseler,

⁵ Örnek karar için bkz.; Ankara 8. Aile Mahkemesi'nin, 2009/132 D.iş, 2009/131 D.iş Karar ve 20.10.2009 günlü kararı; Evrak kapsamına göre Emine'nin anne baba ve kardeşiyle birlikte eşi Halil'in işyerine gelerek eşi ve eşinin yanında çalışan kişiye 01/09/2009 tarihinde şiddet uyguladıkları ileri sürüldüğünden, davalı kadın ve yakınlarının, koruma tedbiri istenen eşe karşı şiddet uygulamaları için 4320 sayılı yasadaki öngörülen ve aşağıda yer alan tedbirler uygulanarak uyarılmalarına karar verilmiştir. (Not: Eşlerin her ikisi için uyarı, diğer aile bireyleri hakkında ise ayrıca uzaklaştırma tedbirleri uygulanmıştır.)

12. Eşlerin üst soyları veya ayrı çocukları olmamakla birlikte, ahlaki vazifenin ifası amacıyla devamlı surette ailenin koruması altında yaşayan uzak hısımlardır.⁶

Bunların yanında, boşanmış ya da aile gibi bir arada yaşayan, ancak resmi nikâh kıyılmamış olan bireyler de bu yasa kapsamında korunmaktadır. Buna ilişkin mahkemelerden verilen kararlar mevcuttur.⁷ Öyleyse, yasadan yararlanabileceklerin sayısının sınırlanması yerine, aile içindeki ilişkinin niteliği değerlendirilerek inisiyatifin yargıca bırakılması, amaca ve aile hukukunun dinamik yapısına uygun düşecektir

IV. KARAR KİME KARŞI VERİLİR

Yasanın 1. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kararın muhatabı, kusurlu eş ya da diğer aile bireyi olup karar onun aleyhine verilecektir. Buradaki “kusurlu” sözcüğü nedeniyle akla ilk elde kusur araştırması yapılacağı gelirse de bu yasa uyarınca verilen kararlar tedbir niteliğinde olduğundan kusur araştırmasının yapılmaz. Kusur ancak tedbire aykırı davranış halinde ceza sorumluluğu açısından araştırılmalıdır.

⁶ Erdem, Mehmet; “Aile İçi Şiddet Ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Kasım Aralık 2007, s. 53-54.

⁷ “Korunma isteyen F. K. dilekçesinde, resmi nikâhli olmadan birlikte yaşadığı, O. G.'nin uzun süredir kendisine şiddet eylemlerinde bulunduğunu, bu nedenle hayati yönden derin endişe duyduğunu ileri sürerek, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına dair Yasanın 1. Maddesinde yazılı tedbirlerin uygulanmasını istemekle, dosya incelendi. Dilekçe içeriğinden tarafların resmi nikah olmaksızın birlikte yaşadığı görülmekle öncelikle, 4320 sayılı Yasanın uygulanması olanağı tartışılmalıdır. Yasada koruma kapsamının resmi evlilikle sınırlandırıldığına ilişkin bir anlatım bulunmamaktadır. Buna karşın tarafların yakın yaşam arkadaşı olarak uzun süredir bir arada yaşadığı, sosyolojik anlamda bir aile kurulduğu ve kadının bu nedenle şiddete uğradığı anlaşılmaktadır. 4320 sayılı Yasa, nihai amaç olarak kadın ve erkek arasında eşit olmayan güç ilişkisinden kaynaklanan kadına yönelik şiddeti önlemek için çıkarılmıştır. Öyleyse davacı kadının 4320 sayılı Yasanın korumasından yararlandırılması, yasanın amacına uygun düşecektir. Esasen çağdaş gelişmeler de bu yöndedir. Başta Kadına Karşı Ayrımcılığın Önlenmesine İlişkin Sözleşme (CEDAW) olmak üzere, ülkemizin imzaladığı kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin tüm sözleşmeler yanında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yakın yaşam arkadaşlığını aile sayan kararlarının ulusal hukukumuz açısından da bağlayıcılığı gözetilerek, -Mahkemeye göre evliliğin biçimsel koşulları değil, eylemsel olarak aile olup olmamak önemlidir. (Bkz. Dinç. 2006 s22 Dinç. G.,(2006), Özel Hayatın ve Aile Hayatının Korunması, İnsan Hakları Konferansları (14 Nisan 2006-26 Mayıs 2006), Ankara : Ankara Barosu İnsan Hakları Merkezi Yayınları)- Öyleyse 4320 sayılı Yasanın uygulanması, resmi evlilikle sınırlandırılmamalıdır. Bu kapsamda, evrak içeriğine göre istek mahkememizce yerinde görüldüğünden, 5636 sayılı Yasa ile değişik 4320 Sayılı Yasa uyarınca aleyhine tedbir istenen davalı O. G.'nin istekte bulunan F. K'ya şiddet uygulamamasına ilişkin uyarılması için aşağıdaki önlemlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Ankara 8. Aile Mahkemesi'nin: Esas, 2008/108 D.İş ve Karar: 2008/107 sayılı ve 17.12.2008 günlü kararı ve diğer karar örnekleri için bkz.; Karınca Eray, Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Türkiye Barolar Birliği Yayını 169, Sorularla Hukuk Dizisi 7, Ankara, 2010. s.162.

4320 Sayılı Yasanın ilk halindeki, *kusurlu eş* ifadesi nedeniyle korunma kararı, yalnız eşe karşı istenebiliyordu. Nitekim Yargıtay kararlarında da: “4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda öngörülen yaptırım kusurlu eşe yönelik olduğu cihetle, sanık B’nin anne ve babasına yönelik eyleminin TCK’nın 456/4, ve 457/2. maddeleri kapsamında değerlendirilmesi ve ... ana babaya karşı müessir fiili suçundan ayrı bir iddianame ile dava açılması gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde 4320 sayılı Kanuna aykırılıktan hüküm tesisi” yasaya aykırı görülmüştür⁸.

Oysa günlük yaşamda aile içi şiddetin eş dışında anne, baba, ağabey, kayınvalide, kayınpeder, kayınbirader, enişte, görümce, yenge gibi kişiler tarafından gerçekleştirildiği de görülmektedir. Nitekim yapılan araştırmada ülkemizde 15 yaşından sonra her 100 kadından 17’si yakın ilişkide oldukları erkekler dışındakilerden fiziksel şiddet gördüğünü söylemiştir. Burada ülke genelinde ilk sırayı, yüzde 41 ile kadınların babaları, yüzde 32 ile anneleri, yüzde 16 ile ağabeyleri ve yüzde 8 ile öğretmenleri almaktadır.⁹ Eş dışındakilerden kadına yönelik fiziksel şiddet yaygınlığı Türkiye’de yüzde 18’dir. (Her 100 kadından 3’ü ise cinsel istismara maruz kaldığını söylemiştir.)

332

Bu nedenlerle çok yerinde olarak, 5636 sayılı Yasayla yapılan değişiklikle, *kusurlu eş* ifadesinin yanına *veya diğer aile bireyi* olarak ekleme yapılmıştır. Böylece yasadaki önlemlerin kusurlu eşin yanı sıra şiddet uygulayan diğer aile bireyleri hakkında da uygulanmasına olanak tanınmıştır.

V. KORUMA KARARLARINDA HÜKMEDİLEBİLECEK TEDBİRLER NELERDİR

4320 sayılı Yasada sayılan tedbirler sınırlı sayıda değildir; hâkim dilerse yasada yer almayan tedbirlere de olayın niteliğine göre karar verebilir ve şiddetin o an ve kaynağını da önlenmesi için somut duruma göre hâkimden belli tedbirlerin uygulanmasını istemek olanaklıdır.

Yasanın 1. maddesinin ikinci fıkrasında Türk Medeni Kanununda öngörülen tedbirlerden ayrı olarak aile mahkemesi hâkiminin, -aile mahkemesi kurulmayan yerlerde asliye hukuk mahkemesi hâkiminin- verebileceği tedbirler sıralanmıştır. -2007 yılında 5636 sayılı Yasayla yapılan

⁸ Yargıtay 7.C.D. 9.10.2002, E.2002-14709, K. 2002-13457.; Bkz.; Uğur, Hüsamettin, Uluslar arası Sözleşmeler ve AİHM Kararları Işığında Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Gayriresmi Evlilikler Hakkında Yargıtay Kararı, Terazi Hukuk Dergisi, Haziran 2009, s. 157.

⁹ Jansen, H., Üner, S., ve diğerleri, s. 64.

değişiklikle, kusurlu eş sözcüklerinin yanına “veya diğer aile bireyinin” sözcükleri eklenmiştir. Kusurlu eşi veya diğer aile bireyi aleyhine verilmesi öngörülen yasanın 1. maddesinde yer alan tedbirler şunlardır:

a) Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması,

b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmaması,

c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi,

ç) Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi,

d) Varsa silah veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi,

e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması, -“şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu” ve “veya işyerine” sözcükleriyle “veya bu yerlere” ibaresi, metne 2007 tarihli 5636 sayılı Yasayla eklenmiştir.-

f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması. -2007 tarihli 5636 sayılı yasayla eklenmiştir.-

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması amacıyla öngörülen süre altı ayı geçemez ve kararda hükmolunan tedbirlere aykırı davranılması halinde tutuklanacağı ve hakkında hapis cezasına hükmedileceği hususu, şiddet uygulayan eş veya diğer aile bireyine ihtar olunur.

Eğer şiddeti uygulayan eş veya diğer aile bireyi aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise hâkim bu konuda mağdurların yaşam düzeylerini göz önünde bulundurarak daha önce Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir.

Bu Kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan icraî işlemler harca tâbi değildir.”

O halde yasada belirtilen bir veya birden fazla tedbire birlikte karar verileceği gibi, gerektiğinde benzer tedbirlere de karar verilebilir. Şiddet uygulayan kişinin psikolojik kontrol altına alınması, alkol alışkanlığı şiddete neden oluyorsa tedavi ettirilmesi, küçük çocukların yurtlara veya

güvenilir akrabalarının yanına gönderilmesi buna örnektir. Bunun dışında oturlan ev kusurlu eşe ait ise ve bu eş tarafından satılması ihtimali varsa evin satılmasını önleyici önlemler de yargıç tarafından alınabilir.

Örneğin, Ankara 8. Aile Mahkemesi'nin yazılı ve görsel basında çok yankı bulan ve "Kocam yüce Türk adaletine emanet" vb. başlıklarla manşetten ya da ilk sayfada yer bulan bir kararında¹⁰, şiddet uyguladığı iddia edilen kocaya, yasada yer alan evden uzaklaştırma ve ruh sağlığı konusunda muayene ve tedavi tedbirleri yanında, özgün tedbirler de uygulanmıştır. Mahkeme bu tedbirlerle, kocaya evde sigara içmeyi yasaklamış, dış firçalama ve beden temizliğine özen göstermesi, kadına ve çocuklara şefkat göstermesi hususunda uyarılmış ve yaz tatilinde kocanın ailesinin yanında geçirebilecek süreyi, önceden üç ay iken on beş günle sınırlamıştır.

Ankara 10. Aile Mahkemesi'nin bir kararında da aleyhine tedbir istenen eşin 3 ay süreyle, "Eşini dini görevlerini yerine getirmesi konusunda zorlamamasına" karar verilmiştir.¹¹

Aile mahkemelerinin uzun yıllardır varlığını sürdürdüğü ülkelerde, yargılama öncesi aşamada ya da bizzat yargılama döneminde arabuluculuk ve danışmanlık gibi kurumlara sıkça başvurulmaktadır. Ülkemizde de bu kurumların yaygınlaşması, ihtilafların çözümüne olumlu katkıda bulunacağı gibi aile mahkemelerinin işlevlerini daha iyi yerine getirmesinde

¹⁰ Kocam 'yüce Türk adaletine' emanet, Radikal Gazetesi, 9 Haziran 2009; İlginç mahkeme kararı, [www.Sabah.Com.Tr/Yasam/2009/O...mahkeme kararı aynı haber için bkz.: Sabah Gazetesi; 9.06.2009; Kocasından şikayetçi kadının lehine ilginç karar, www.stargazete.com.tr/yasam/Son...icleID:1104088](http://www.Sabah.Com.Tr/Yasam/2009/O...mahkeme%20kararı%20ayn%C4%B1%20haber%20i%27in%20bkz%3A%20Sabah%20Gazetesi%3B%209.06.2009%3B%20Kocasından%20şikayetçi%20kadının%20lehine%20ilginç%20karar%2C%20www.stargazete.com.tr/yasam/Son...icleID:1104088) aynı haber için bkz.: Star Gazetesi, 9 Haziran 2009; Kocam tırnaklarını kesmezse tutuklayın onu Hâkim Bey, www.hurriyet.com.tr/gundem/11824853.asp?pid:233 veya bu haber için bkz.: Hürriyet Gazetesi, 9 Haziran 2009; Kocasından şikayetçi kadın lehine İlginç mahkeme kararı, www.milliyet.com.tr/Yasam/SonDakika.aspx?aType=SonDakika&ArticleID=1104088 veya bu haber için bkz.: Milliyet Gazetesi, 9 Haziran 2009. Karınca Kararınca Bir Karar, Radikal Gazetesi, Hakkı Devrim, Politika Köşesi, 10 Haziran 2009; Eşini 3 Ay Bolu'ya Gönderen Kocaya, 15 Gün Sınırlaması, <http://haber.turk.net/SAM/2285291/Esini-3-Ay-Bolu-ya-Gonderen-Kocaya--15-Gun-Sinirlamasi-2285291> veya bu haber için bkz.: Habertürk Gazetesi, 9 Haziran 2009; Erkekler Dış Firçalama Cezasını Aşağılayıcı Bulsalar da Kabul Ettiler, <http://bianet.org/bianet/bianet/115092-erkekler-dis-fircalama-cezasini-asagilayici-bulsalar-da-kabul-ettiler> Ankara Sekizinci Aile Mahkemesi'nin 2009/66 D. İş Esas 2009/61 D.İş Karar sayılı 02.06.2009 tarihli kararı. (Karar kartonundan alınmıştır.)

¹¹ Ankara 10. Aile Mahkemesi, 2009/80 Değişik İş sayılı ve 29.6.2009 günlü kararı; (Kadın, Batıkent Polis Merkezi'ndeki anlatımında, "Eşine yitecek birşeyler hazırladığını, eşinin kendisine namaz kıl, dediğini, kılmayacağını söyleyerek koltuğa oturduğunu, bu sırada eşinin kendisinin boğazına ip geçirmiş olduğunu, bu ipi sıkınca anladığını, eşinin ipi sıkmaya başladığını, elini boğazına götürerek bağırınca, ipi bırakarak evden kaçtığını söylemiş, adli tıp kurumundan boyunda sağda çizgi halinde 10 cm.lik ekimoz mevcut olduğuna ilişkin rapor alınmıştır." (Karar Kartonundan alınmıştır.)

etkili olacaktır. Bunlardan arabuluculuk, taraflar arasında müzakerelerin yapılmasına yardımcı, resmi olmayan bir süreçtir. Arabuluculukta mahkemenin re'sen arabulucuya gidilmesi kararını vermesi olanaklıdır. “Aile mahkemesindeki başvurulmuş bir dosyanın tarafları anlaşarak uyuşmazlıkların çözümünde arabulucuya gidebilecekleri gibi taraflardan biri mahkemeden ara bulucu talep ettiğinde, mahkemede arabulucuya gidilmesini emredebilir.”¹²

Aile içi şiddetin durdurulması, en önemlisi azaltılması için alınabilecek tedbirlerden en etkililerinden biri danışmanlık tedbirinin uygulanmasıdır. Böylece kusurlu eş ya da aile bireyi, yaşadıklarını, yaptıklarını, eylemlerinin neden ve sonuçlarını anlama ve anlamlandırma, şiddet duygusunu dizginleyebilmek için güçlü ve zayıf yanlarını keşfetme konusunda aydınlatılacaktır. Danışmanlık tedbirinden tam olarak yararlanılabilmesi için şu öneriler yapılmıştır:

“Danışmanlık tedbirinin infazı konusunda yer, zaman ve danışmanlığın kapsamı ile danışmanlık hizmeti verecek kişinin isim ve sıfatı konusunda kararda esnek hareket edilmesi, bu konularda uzmanın denetlenmesi koşuluyla uzmana geniş hareket imkânı sağlanması faydalı olacaktır. Aksi halde danışmanlık tedbirinin kişiye uyarlanması zorluklar yaşanabilecektir. Danışmanlık tedbirine kanunda belirtilen veya belirtilmeyen tedbirlerden bir veya birkaçı veya tamamının eklenmesi de kanımızca mümkündür.”¹³

VI. 4320 SAYILI YASADA YAPILABİLECEK İYİLEŞTİRMELER

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte, ülkemizde kadına yönelik ayrımcılığın kaldırılması, kadınla erkek eşitliğinin sağlanması için çok güçlü adımlar atılmıştır. Bunlardan ilki tevhidi Tedrisat Kanununun çıkartılarak eğitimde birliğin sağlanmasıdır. 1926'da kabul edilen Medeni Kanun ile birden fazla eşlilik yasaklanmış, mirastan kadının eşit pay alması sağlanmış, yasa önünde eşitlik büyük ölçüde sağlanarak, sonuçta kadının statüsü hiçbir İslam ülkesinde görülemeyecek derecede yükseltilmiştir. Ardından 1930'ların başında kadına seçme seçilme hakkı tanınmış, 1935 yılında yapılan genel seçimlerde 14 kadın milletvekili seçilerek adeta Cedaw'ın 4. maddesindeki olumlu ayrımcılık ilkesi, sözleşmeden 45 yıl önce yaşama geçirilmeye çalışılmıştır. Ne var ki kadınlar parlamentoda

¹² Baktır, Selma; Aile Mahkemeleri, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003. age. , s.73.

¹³ Akın, Mustafa; “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Belirtilmeyen Tedbirlere Hükmedilmesi ve Danışmanlık Tedbirinin Uygulanması”, Terazi Hukuk Dergisi, Ekim 2007, Sayı 14, s.101.

hâlâ çok az düzeyde temsil edilmektedir ve baskıcı, antidemokratik ortamlarda ilk vazgeçilen kadın haklarıdır.

Günümüze gelince, kadına yönelik şiddet yasal düzenlemelerle bir ölçüde azaltılabilirse de dünya üstündeki mülkiyete ilişkin olarak kadınlar aleyhine olan eşitsizlik ortadan kalkmadan tamamen önlenemez. Çünkü sorun yalnız yasalar önünde eşit olmakta değildir. Hatta en büyük eşitsizlik, eşit durumda olmayanlara eşit davranmaktır ve eşitliğe uyumlu yasalar çıkarılsa da yaşama geçirilmekte zorlanılmaktadır. Öyleyse toplumsal ve ekonomik eşitsizlik giderilmeden yaşamın her alanında *kadınların*, erkeklerle aynı ortamda yarıştırmaları yanlıştır. Bu durumda hedef kadınlar için pozitif ayrımcılıktır. Ülkemizde Aile İçi Şiddetin Önlenmesine Dair 4320 sayılı Kanunun çıkarılmış olması bu anlamda önemli bir adımdır. Bu yasa ile eldeki mevcut diğer düzenlemeler birlikte kullanılarak, kadına karşı şiddetle mücadele olanaklıdır. Ne var ki 4320 sayılı Kanun, metin olarak esas itibariyle uygulamadan kaynaklanan birçok soruna çözüm oluşturabilecek niteliklere sahip değildir. Yapılacak yeni bir yasal düzenleme sırasında aşağıda sıralanan hususların gözetilmesi ve eksikliklerin giderilmesi yerinde olur. Çünkü 12 yıllık deneyim, uygulamanın yasanın ruhuna uygun bir değerlendirme ve yorum yapmada isteksiz veya yetersiz olduğunu göstermektedir.

A- Koruma Kararı Almak İçin Belge İbrazı Zorunlu Olmamalıdır

Yasanın amacı ve kapsamı düşünüldüğünde, tedbirlere karar verilmesi için belge aranması doğru değildir. Ancak uygulamada bazı yargıçlarca aile içi şiddetin belgelendirilmesi istendiğinden bu hususun yasaya konulması düşünülmelidir. Aslında yasadaki, “aile içi şiddete maruz kaldığını” ibaresinin, yalnız şiddetin en az bir kere gerçekleşmiş olmayı içerdiğini kabul için yeterli neden yoktur. Olasıdır ki yasa koyucu, şiddete maruz kalacağını hisseden, buna inanan bireyi de şiddete maruz kalmış saydığı için ayrıca şiddete uğrama tehlikesi altında kalmak diye belirtmemiştir. Her durumda, yasa koyucunun iradesinin önce şiddete uğrayacakların yoksa seni korumam olmayacağı ortadadır. Uygulamada da çoğunlukla şiddetin uygulanmış olması aranmamaktadır. Ne var ki yasada yapılacak ilk iyileştirmede bu tereddüt giderilmelidir.

B- ‘Şiddete Uğrama Tehlikesinin Varlığı’ İbaresi Yasada Olmalıdır

Aynı şekilde yasanın 1. maddesindeki, ‘aile içi şiddete maruz kaldığını’, ifadesinin yanına ‘veya şiddete uğrama tehlikesinin varlığı’ da eklenmeli, böylece yasanın, şiddetin bu haliyle ikinci kez yinelenmesini önleme

niteliğinden öteye, başlangıçta da korumanın sağlanması niteliğini içerdiği hususu tartışma dışı bırakılmalıdır.

C- Tüm Şiddet Çeşitleri Yasada Yer Almalıdır

Yasa, sadece fiziksel şiddeti esas almış gibidir. Bu boşluk yönetmelik tarafından ekonomik psikolojik, cinsel şiddet eklenerek giderilmek istenmiştir (m.4/e). Bunlara bir de sözel ve sosyal şiddet de eklenmelidir. Örneğin, bir olayda erkek haftanın belli akşamları halı saha maçına giderken, evin florasan lambasının düğmesini kadının yetişemeyeceği yüksekliğe takarak, kendisi gelene kadar karısını karanlıkta oturtmaktadır. Bu psikolojik şiddetin 4320 sayılı Yasanın kapsamında sayılması gerektiği açıktır.

D- Yazılı Tebliğ Zorunluluğu Olmadığı Yasada Yer Almalıdır

Koruma kararının kusurlu eşe bildiriminde, kusurlu kişinin tebellüğden kaçarak kararın uygulanmasını engellememesi için somut duruma göre kararı öğrenme yeterli sayılmalı, yazılı tebliğ zorunluluğu aranmamalıdır.

E- Karar Örneğinin Talep Edene Verileceği Yasada Yer Almalıdır

Uygulamada kararın ulaşmasında sorun yaşanabildiği için, işin aceleliği gözetilerek, Yönetmeliğe, “Cumhuriyet savcılığınca gerektiğinde koruma kararının başvuruda bulunanlar tarafından kolluğa götürülmesine olanak tanınır (m.15/2).” biçiminde bir düzenleme getirilmiştir. Bunun, yönetmelik yerine, “Mahkeme tarafından kararın bir örneği istekte bulunana verilir.” şeklinde yasaya geçirilmesi normlar hiyerarşisi açısından doğru olacaktır.

F- Kararın Yeniden İncelenmesi İstenebilmelidir

Yasada kararın kesin olup olmadığı ve başvurulacak mercii belli edilmemiştir. Yasada yer almadığı ve nihai karar da olmadığı için koruma kararı temyiz edilemez. Oysa Anayasanın 40. maddesi gereği yargı kararına veya idari bir karara karşı başvurulacak merciiin yasada açıkça gösterilmesi gerekir.

Temel yasalarda ihtiyati tedbir kararlarına itiraz yolunun düzenlenmiş olmasının nedeni, aleyhine karar verilen tarafa, hukuki dinlenme hakkının en azından sonradan sağlanmasıdır. Aynı nedenle, HUMK 108. maddede olduğu gibi koruma kararını öğrenen, şiddet uyguladığı ileri sürülen kişinin kararın tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde aynı mah-

kemeden kararın yeniden incelenmesini isteyebileceği, başvurunun kararın uygulanmasını durdurmayacağı ve mahkemenin başvuruyu ciddi görmesi halinde, en hızlı biçimde karşı tarafa tebligat gönderilerek duruşma yapılacağı hususu yasaya eklenmelidir.

G- Tedbirlere İlişkin Süreler En Fazla Altı Ay Olmalıdır

Yasanın 1. maddesindeki, “yukarıdaki hükümlerin uygulanması amacıyla tedbirler 6 ayı geçemez.” şeklindeki ibare, gelişen yeni olaylarda korumaya kararının verilmesinde tereddüt yaşanmaması için “bir kerede altı ayı geçemez” olarak değiştirilmelidir.

H- Kadına Yönelik Eş Şiddetini 3. Kişiler de İhbar Edebilmelidir

Yasanın birinci maddesinde başvurabilecek kişiler sayılmıştır, ancak yönetmelikte, şiddet mağdurlarından başka, 3. kişilerin de şiddeti ihbar edebileceği ve ihbarın yazılı, sözlü veya başka şekilde olabileceği belirtilmiş ve şiddet türleri açıklanmıştır (m.5/3). Bu düzenlemenin yasaya alınması yerinde olur.

I- Mahkemelerde Çalışan Uzmanlardan Ön Rapor Alınabilmelidir

Olanak dâhilinde angarya oluşturmayacak biçimde aile mahkemesinde çalıştırılan uzmanlardan zaman ve fırsat varsa ‘ön rapor’ alınmalı, takdir hakkı şüphesiz ki yargıca bırakılmalıdır. Aslında ilk başvuru sırasında bu uzmanlar başvuruyu yapan ve fırsat varsa şiddet uygulayan veya bu tehdidi barındıran tarafla da görüşmeli ve yargıç ‘afaki’ karar veriyor duygusundan kurtarılmalıdır. Kaldı ki Batı toplumlarında uzmanlar daha sağlık kuruluşu ya da karakol aşamasında iken ortada bir şikâyet olup olmadığı bile belli değilken olaya katılıp katkı sağlamaktadırlar ki doğru olan da budur. Öyleyse, 9.1.2003 tarih ve 4787 sayılı Aile Mahkemelelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanuna ilişkin olarak çıkarılacak bir yönetmelikle de eşgüdüm sağlanarak Ankara Adliyesi gibi, mahkemelerde onlarca uzmanın çalıştırıldığı yerlerde, bu uzmanlara angarya oluşturmayacak biçimde doğrudan mahkemeye başvuru haliyle sınırlı olacak biçimde aile içi şiddete ilişkin yapılan başvurularda bir tür nöbet sistemi getirilmelidir. Öte yandan bu düzenlemede ceza mahkemesi yargıcının da somut olayı, yani başvurunun haklı ya da haksız olduğunu araştırmaksızın hukuk mahkemesi yargıcının kararıyla bağlı olduğu anımsandığında, olanak bulunması durumunda başvuru dilekçesini güçlendirecek önlemlerin alınmasının önemi daha iyi anlaşılacaktır. Çünkü yasa kötü niyetli kullanımı önlemek için gerekli önlemleri içermemektedir. Bu durum birkaç kez haksız kullanımla karşılaşan yar-

gıcın, sonraki olaylarda bu kararı vermekte isteksiz davranması tehlikesini içinde barındırmaktadır. Ancak tüm bu açıklamalar, yasanın acil servis niteliğini yani, derhal o an için bir tedbir uygulanması zorunluluğunu engellemek için mazeret oluşturmamalıdır.

İ- Şiddet Mağduru Kadına Mahkemece Nafaka Takdiri Halinde Kullanılmak Üzere Fon Oluşturulmalıdır

“Tedbir nafakasına en çok kusurlu eşin ortak konuttan uzaklaştırılması halinde gereksinme duyulmaktadır. Anayasa’nın 5. maddesinde Devlet’e kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleri ile bağdaşmayacak surette sınırlayan ekonomik engelleri kaldırmak görevi verilmiştir. Bu görevin, aile bireyleri arasındaki uyumsuzluklarda da dikkate alınması zorunludur. Nitekim bu husus 5636 sayılı Kanunun gerekçesinde de yer almıştır. Özellikle şiddet uygulayan bireyin ailenin geçimini birinci derecede sağlayan kişi olması durumunda, bu kişinin eve ve aile bireylerine yaklaştırılmaması halinde, ailenin geçim sıkıntısına düşeceği bir gerçektir.”¹⁴

Yasada düzenlenen ve yargıç tarafından takdir edilen nafaka yükümlülüğünün, mağdur eş tarafından tahsil ve takibindeki güçlük göz önünde tutularak, nafakanın 2330 sayılı Nakdi Tazminat Yasasında öngörüldüğü üzere devlet tarafından hemen mağdura ödenip daha sonra şiddet uygulayan eşten alınması yasanın uygulanması açısından yararlı olacaktır. Ayrıca Yönetmelikteki “tedbir nafakasına ilişkin kararın bir örneği re’sen ilgili icra müdürüne gönderilir. Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin herhangi bir sosyal güvenlik kurumu ile bağlantısı olması durumunda, nafaka, şiddet mağdurunun başvurusu aranmaksızın ilgilinin maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir (m.16/2).” biçimindeki düzenlemenin yasaya aktarılması, etkililik açısından yerinde olur. Hali hazırda yönetmeliğin bu maddesi hemen hemen ölü bir düzenlemedir.

Eğer kusurlu kişi ailenin gelir ve giderleri konusunda yetkili ise evden uzaklaştırma tedbirinin uygulanması durumunda, evde barınanlar için ısınma, elektrik, kira, doğalgaz su gibi giderlerin ödenmesinde sıkıntı yaşanmakta, bazı olaylarda aboneliklerin iptali söz konusu olabilmektedir. Ankara 8. Aile Mahkemesi’nin çift numaralı dosyalarında verilen

¹⁴ Karınca Eray; Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum Ve uygulama Örnekleri, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Ankara, Aralık 2008, s.32.

tedbir kararlarında, bu kişilerin elektrik, su, doğalgaz, kira gibi giderlere ilişkin yükümlülüğünün devam edeceği hususu da yer almaktadır. Bu önlemin yaygınlaşıp uygulanması için yasaya alınması, kadının ekonomik çaresizlik nedeniyle şiddete razı olmasını büyük ölçüde önleyecektir.

J- Nöbetçi Cumhuriyet Savcıları Tedbire Hükmedebilmelidir

Hafta sonları ve diğer tatil günlerinde kadına yönelik eş şiddeti tatil yapmamakta, hatta aile bireyleri daha yoğun bir arada olduğu için şiddet olayları daha sık yaşanmaktadır. Bu nedenle nöbetçi Cumhuriyet savcılarının, tedbirlere hükmedip ilk iş gününde bunu aile mahkemesinin onayına sunması gerekli ve yararlı bir düzenleme olur.

K- Çocukların Velayet Hakkı Kararda Düzenlenebilmelidir

Şiddet uygulayan aile bireyinin müşterek konuttan uzaklaştırılması durumunda veya gerekli görüldüğü hallerde, tedbir süresince çocukların korunması ve ihtiyaçları da dikkate alınarak velayet hakkının diğer eş tarafından kullanılmasına karar verilebilmesi olanağının yasada yer alması doğru olur.

340 L- Şiddet Mağduru Kadının İstihdamı Sağlanabilmelidir

4320 sayılı Kanunda ya da ilgili diğer yasalarda yapılacak yeni bir düzenleme sırasında, 4787 sayılı Yasanın 6. maddesindeki olanaklarla birlikte değerlendirilerek, gereksinme varsa şiddet mağduru kadının istihdamı sağlanmalıdır. Çünkü kadını şiddete katlanma noktasına getiren nedenlerin en başında çaresizlik duygusu ve ekonomik bağımlılık gelmektedir.

Bu gerekçe yukarıda nafakanın devlet tarafından ödenip kusurlu kişiden geri alınması önerisi için de geçerlidir.

M- Boşanmış ya da Fiili Birliktelik Yaşayan Kadın Korunmalıdır

Eş ve aile olma olgusu boşanma ile sona ermekte ise de eski kocalar, boşanmış olsalar dahi karılarının namus beççiliğini sürdürme eğilimi içerisinde olup zaman zaman kanlı olaylara yol açabilmektedirler. Bu durumlarda kadının boşandığı ya da nikâhsız olarak birlikte yaşadığı eşin şiddetinden kurtulamadığı, diğer koruma yollarının –genel düzenlemelerin-, yetmediği örneklerle -AİHM'nin, Nahide Opuz/Türkiye kararında olduğu üzere- sıkça rastlanmaktadır. Her ne kadar 26.4.2007 tarihli 5636 sayılı Yasayla getirilen değişikliğin gerekçesinde, “Aynı çatı altın-

da yaşamayan; boşanma veya ayrılık nedeniyle ayrı konutlarda bulunan bireyler...” denmekteyse de bu ifade uygulamada boşanmış kadınları eş şiddetinden korumaya yetmemekte, Yargıtay’ın ilgili hukuk dairesi ve bazı mahkemeler bu durumdaki kadınlar için 4320 sayılı Yasadaki koruma tedbirlerinin uygulanamayacağını savunmaktadırlar. İlgili Yargıtay kararı şöyledir:

“N. B.’nin telefonla hakaret edildiğine dair şikâyeti üzerine Ödemiş Cumhuriyet Başsavcılığı, 8.4.2008 tarihinde şüpheli E.B. hakkında 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Yasanın 1. maddesinde yazılı tedbirlere hükmedilmesini talep etmiştir. Ödemiş 2. Asliye Hukuk Mahkemesi, Aile mahkemesi sıfatıyla 14.4.2008 tarihinde; E.B.’nin eşi N.B.’e karşı 1 ay süreyle şiddete yönelik davranışlarda bulunmamasına, evden uzaklaştırılmasına, eşine aylık 125 TL. tedbir nafakası ödemesine karar vermiş, bu karar davalı Enes tarafında temyiz edilmiştir.

4320 sayılı Kanun aile içi şiddeti durdurma, özellikle kadını ve çocuğu koruma amacıyla çıkarılmıştır. Aile Mahkemesi tarafından, bu kanun uyarınca verilen kararların kısa süreli, geçici tedbir niteliği de göz önünde bulundurularak temyiz ve itiraz yolunun kapalı olduğu yerleşmiş Yargıtay uygulamasıyla sabittir. Ancak temyiz yolu kapalı olan kararlar; bu yasanın uygulanabileceği kişiler, resmi olarak evlilik birliği devam edenler hakkındaki kararlardır. Somut olayda; tarafların 14.11.2007 tarihinde boşandıkları dosyadaki nüfus kaydından anlaşılmaktadır. Boşanan kişiler hakkında 4320 sayılı Kanuna göre tedbirlere hükmedilemez. Bu nedenle karar Yasanın açık olarak ihlali niteliğinde bulunduğundan, bozulması gerekmiştir.”¹⁵

Yargıtay bu kararda, boşanan kadının 4320 sayılı Yasa uyarınca korunmasını yasanın açık ihlali olarak değerlendirdiği için HUMK 427. maddeye aykırı olarak esasa ilişkin denetim yapmaktadır.

Oysa uygulamada ve akademik tartışmalarda eş olma olgusunun Medeni Kanun anlamında resmi evlilik olarak anlaşılıp anlaşılmayacağı da tartışmalıdır. Yasanın kadını, birlikte yaşadığı erkeğin, aynı çatı altında oturmaktan, aynı sofrayı, yatağı paylaşmaktan, ortak çocuk sahibi olmaktan kaynaklanan iktidar ilişkisi nedeniyle meydana gelen şiddetten koruma amacı gözetildiğinde elbette ki bu durumdaki kadınlar da ko-

¹⁵ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 12.5.2009 günlü ve Esas No: 2009/170, Karar No: 2009/9471 sayılı kararı, karar kartonundan alınmıştır.

runmalı, korunma kararı verilmesi için resmi nikâh aranmamalı ve boşanmış kadınların yanı sıra, nikâhsız, ancak sürekli birliktelikler de yasanın kapsamına açıkça alınmalıdır. Bu yorumun imam nikâhlı yaşamı teşvik edeceği biçimindeki yaklaşım yüzeyseldir. Tam tersine uygulama, bu durumdan yani metres ilişkisinden kurtulmak isteyen kadınların, bu nedenle şiddete uğramaları halinde korunma istediklerini göstermektedir. Bunların da resmi nikâhlı evliliklerdeki aile içi şiddet olaylarındaki gibi genel düzenlemelerle korunamadığı yaşamsal bir gerçekliktir.

Kaygı, imam nikâhının meşrulaştırılmasıdır ve tartışma hukuki bir zeminde çıkmak üzeredir. Konunun devrim yasaları ile ilgisi olmadığı gibi mevcut durumda kadının birlikte yaşadığı erkeğin şiddetinden korunması için resmi nikâhın aranmaması, iki hukukluluğa da yol açmaz. Çünkü hukuki dayanağı bizzat 4320 sayılı Yasanın kendisi, CEDAW ve Türk Medeni Kanununun 1. maddesidir ve şer'i veya başka bir hukukta uygulanmamaktadır. Medeni nikâhın sağladığı avantajlara da bir hanel getirilmemektedir. Yinelemek gerekirse nikâhsız kadının eş şiddetinden korunmasıyla evli kadının statüsünde onun aleyhine hiçbir değişiklik olmadığı gibi nikâhsız birlikteliklerin desteklenmesi ya da onlara birtakım hukuki avantajlar sağlanması da söz konusu değildir. Yapılan, sadece binlerce yıldır kadın aleyhine sürüp gelen eş şiddetinden bir grup kadının daha korunmasını sağlamak, kapsamı genişletmektir. Bunun için ayrı bir yasal düzenleme, kafalardaki karışıklığı önlemek açısından yararlı olacaktır. Çünkü burada nikâhsız yaşayan kadın, yasalarca desteklenmeyen birlikteliği sürdürmek için değil, aslında -somut olaylarda görüldüğü gibi- nikâhsız birliktelikten kurtulmak için korunmak istemektedir. Zaten birçoğu, bu ilişkiye bilinçli ve rızalarıyla girmiş değildir. Babaları ya da aile büyükleri tarafından dört inek karşılığı satılmışlardır.¹⁶

N- Birleşik Aile Mahkemeleri Kurulmalıdır

4320 sayılı Kanunda yapılacak bu iyileştirmeleri taçlandırmak için 4787 sayılı Yasadaki aile mahkemelerinin görev alanı, amaca uygun olarak yeniden tanımlanmalı, 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanundaki ceza hükümlerinin uygulanması da sulh ceza mahkemelerinden alınarak,

¹⁶ Bkz.; Kızını 4 inek karşılığı veren baba tutuklandı, kız aileye teslim edildi. 22.1.2010 günlü Vatan Gazetesi ve aynı günlü gazeteler; Babanın tutuklanmasının kızın yaşının küçüklüğünden kaynaklandığı, on sekiz yaş üstü kızlar için aynı eylemin ceza yasası uyarınca suç olmadığı unutulmalıdır.

kararların asıl sahibi olan aile mahkemelerine bırakılmalıdır.¹⁷ Çünkü Nahide Opuz kararı doğru okunursa, AİHM'nin de kadının eş şiddetinden korunmasında Devlet organlarının bir refleksi olmadığını, önlemlerin kopuk kopuk, koordinasyonsuz olarak alındığını işaret ettiği görülecektir. Mevcut durumda sorun sadece asayiş sorunu gibi algılanmakta ve polisiye ya da hukuki önlemlerle çözüm aranmaktadır. Oysa çözüm, koruma refleksinin oluşturulmasına bağlıdır. Bu da sorunu sahiplerine bırakmakla olur. Polis burada doğrudan çözüm mercii olamaz. Çözüm, sorunun sahiplerine bırakmakla olanaklıdır. Sorunun sahipleri alanda sosyal hizmetlere ilişkin sivil ve devlet kurumlarıyla, olay adliyeye bildirildikten sonra aile mahkemeleridir. Kadını şiddetten koruyacak önlemleri alacak olan aile mahkemelerinin bu tedbirlerin uygulanmasını da izleyip sorumluluk almaları eşyanın doğasına uygun olacaktır. Kurumlar arası iletişim ve işbirliğinin sağlanması için bu şekilde bir yetki temerküzü zorunludur.

Görülen odur ki sadece hukuki önlemlerle sonuç alınmaz. Evde önlenmeyen şiddet, okula, sokağa, yaşamın her alanına sıçramaktadır. Öyleyse bunun bir toplumsal sorun olduğu bilinmeli, 2006/7 sayılı başbakanlık genelgesi kararlı bir devlet politikası olarak sürdürülmelidir.

SONUÇ

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu'na bağlı olarak çalışan alt komisyon raporunda yukarıda sıralanan önerilerin hemen tamamı yer almıştır. Ancak bu öneriler kamuoyunca yeterince değerlendirilmemiş, tartışmalar imam nikâhlı kadınların eş şiddetinden korunması noktasında düğümlenmiştir.¹⁸ Dipnotta bir kısmı yer alan tartışmalardan bu konuda

¹⁷ Bu konularda gazetelerde yayımlanan görüş ve makalelerim için bkz: Karınca, Eray; Aile Hâkimliği Aile Hekimliği Gibi Olmalı, Hürriyet Gazetesi, 22 Eylül 2009, s.6. Karınca; Aile Mahkemelerinde Reform Önerileri, Cumhuriyet Gazetesi, 13 Ekim 2009 s.2. Karınca; Devlet Ne Yapmalı? Radikal Gazetesi, Radikal İki Eki, 5, Temmuz 2009 gün, s.7.

¹⁸ Medya tarafından magazinse olarak ele alınan rapora ilişkin haber içeriği genel olarak şöyledir: "İmam nikâhlı çiftler de aile kapsamına mı alınıyor?

'Amacımız şiddeti engellemek'

TBMM Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Kom. Başkanı/AK Parti İstanbul Milletvekili GÜLDAL AKŞİT: BİZ bu konuyu henüz komisyonda görüşmedik. Alt komisyonun komisyona sunmak üzere hazırladığı bir çalışma bu, tartışacağız, değerlendireceğiz. Kesinleşmiş bir şey yok. Çözüm önerilerinde AİHM'nin genişlettiği bir aile tanımı var, bu komisyonun ya da alt komisyonun tanımı değil. Bu tanımlama göz önünde tutularak fiili birliktelikler denilen gayri resmi evlilikler, buna imam nikâhı da dahil, beraber yaşama da dahil, hepsi bu kapsama girecek. Sadece imam nikâhlı birliktelikler değil. Buradaki asıl amaç korunması gereken kişilerin daha geniş kapsamda ele alınmasını sağlayıp onları şiddetten korumak. Yoksa imam nikâhlı çiftleri

kafaların epey karışık olduğu anlaşılmaktadır. Öyleyse konuya yargıcın etik sorumluluğu açısından da bakmak ve yazıyı bu biçimde sonlamak yararlı olacaktır. Çünkü “İnsanın, kişiliğini oluşturan nesnel-maddi (yaşam ve sağlık ve tinsel- manevi (onur, saygınlık, özgürlükler, haklar, giz alanı...) değerlerinin korunması, geliştirilmesi, üst düzeyde bilgiyle donatılmış, yaşamı bilen, erdemli yargıçların varlığına bağlıdır.”¹⁹

Bu saptama ışığında konumuza dönersek: Uygulamada, Anayasanın 90. maddesindeki düzenleme kapsamında, CEDAW ve Kadına Yönelik Şiddet’in Önlenmesi Bildirgesi’nden yola çıkarak boşanmış ya da nikâhsız birliktelik yaşayan kadının da eş şiddetinden korunmasında 4320 sayılı Kanunun kullanılabilceği savunulmakta ve bu yolda kararlar verilmek-

yasalar tanımın diye bir şey önerilmiyor. Sanki imam nikâhlı çiftleri korumak için getirilmiş bir öneri gibi algılanıyor ama böyle bir şey yok.

‘Önce imam nikâhına son verilsin’

TBMM Kadın- Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Üyesi CHP İstanbul Milletvekili CANAN ARITMAN:

Bu tasarıya “Resmi olmayan evlilikleri teşvik mi eder?” diye yaklaşılabilir. Ama amaç bireyi şiddetten korumaksa her türlü birlikte yaşama durumu bunun içindedir. Aynı zamanda resmi evlilik dışı ilişkileri -özellikle imam nikâhı ve kumalık- daha ağır yasal yaptırımlarla caydırıcı hale getirmeliyiz. Bugün bu tür evlilikler, üstü örtülü bir şekilde desteklenmektedir. Alt komisyondan beklerdim ki “İmam nikâhı, kuma uygulamalarını caydıracak daha ağır yasal yaptırımların da yapılması gerekir” desinler. Desinler ki, amaçlarının hakikatten sadece şiddeti engellemek olduğu konusundaki inancımız güçlensin. Tereddütlerimiz var. Bireye yönelik her türlü şiddetin engellenmesi için yasa kapsamını genişletelim ama bunun yanında imam nikâhıyla yapılan evliliklere karşı daha ağır cezai yaptırımlar talep edelim.

İstanbul Kadın Kuruluşları Birliği (IKKB) Koordinatörü Av. NAZAN MOROĞLU: ‘Koruyalım derken daha kötü olabilir’

4220 sayılı Ailenin Korunmasına Dair kanun, fiili birliktelikleri de kapsamak üzere değiştirilmelidir, bunu söylemek lazım. Ancak bu değişiklik yapılanaya kadar, sadece Medeni Kanun’un tanıdığı resmi nikâhlı eşler kapsama alınmalıdır. Bu olmadan fiili birliktelikleri de bu kapsama dahil etmek, kadınların haklarını koruyalım derken bu hakların korunmasını engelleyecek sonuçlara yol açabilir. Kanun böyleyken, fiili birliktelikleri dahil etmek doğru değil..

Alt Komisyon Başkanı, AK Parti Ordu Milletvekili Mustafa Hamarat, raporda yer alan, “Fiili birliktelikler denilen gayri resmi evlilikler de Ailenin Korunması Hakkındaki Kanun kapsamına alınmalı” ibaresinin gazeteciler tarafından yanlış yorumlanarak, “İmam nikâhlı evliliklerin de kanun kapsamına alındığı” şeklinde yansıtıldığını söyledi. Olayı çarpıtan basın mensuplarını “knadığımı” ifade eden Hamarat, bu ibarenin, Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinde de yer aldığını belirtti. Mustafa Hamarat, “Alt komisyon çalışmaları sırasında ‘imam nikâhlı eşler de var, bunların durumu ne olacak? diye düşünmedik.’ Gazetecilerin bunu bu şekilde yorumlaması, şeytanın avukatlığından başka bir şey değil. Amacımız, şiddete uğrayan her kadının mağduriyetini gidermektir” dedi. (Bkz.; dipnot 3.)

¹⁹ Aşçıoğlu, Çetin; Doğru ve Güvenli Yargı Özlemi ve Yeniden Yapılanma, Ankara, 2010, s. 10. Yazara göre: “Etik ilişkinin sağlıklı olarak kurulamadığı ve güncelleşmediği ülkelerde ne yargılamanın sanat olduğundan ne de yargıç kimliğinden söz edilir. Sonuçta ne saygı ne de yargıca güven kalır; yargıç memurlaşırken adalet de yolundan çıkarak yozlaşır.” S.10.

tedir.²⁰ Buna karşı çıkanlar ise yasada açık bir düzenleme olmadığı gibi böyle bir korumanın imam nikâhını özendireceğini, resmi nikâhın sağladığı avantajların zaman içinde aşınabileceğini ileri sürmektedirler.

Yasada bu doğrultuda bir düzenleme olmadığı hususu doğru olmakla birlikte, aşağıda değinileceği üzere bunun mutlak olarak olumsuz değerlendirilmesi gerekmez. Bu husus ve nikâhsız birliktelik yaşayan kadını şiddetten korumanın imam nikâhını özendireceği endişesi etik olarak da tartışılmalıdır.

İoanna Kuçuradi, Etik adlı kitabında, “*Bir yargıç kişinin yaşamının önemli bir kısmı başkalarının etik ilişkilerine karışmakla, başkalarının yaşamının yönünü değiştirebilen –bazen bir yaşamı aydınlatan, bazen da son veren- kararlar vermekle geçer. Kişi olarak eylemlerinin bir kısmını bu kararları oluşturur yargıcın... Ve o, bu kararlarla birlikte o kişidir. Ama kararları, nasıl kararlar olursa olsun, kimi yargıçların uykularını diğer eylemlerinden daha az kaçırır, ya da hiç kaçırmaz.*”²¹ der.

Bilindiği üzere, bir yargıcın karar vermesi için önüne bir davanın gelmesi gerekir. Boşanmış olan bir kadının eski eşinin ya da nikâhsız birliktelik yaşayan bir kadının birlikte yaşadığı kişinin baskısından, zulmünden kurtulamadığını ileri sürerek aile mahkemesine başvurması sorunu, Türk yargıcı için son derece yakıcı ve günceldir. Örneğin, bu yazı hazırlanırken, gazetelere yansıyan bir olayda, “Kadına 5 yıl önce boşandığı eski kocası tarafından 14 saat işkence yapılmış elleri ve ayakları bağlanarak yakılmak istenmiştir.”²² Bu durumda, yargıcın önünde iki seçenek vardır: İsteği ya genel hükümlere göre Cumhuriyet Savcılığına başvur diyerek reddedecek ya da koruma kararı verecektir. Öyleyse soru yalındır: Bu kararlardan hangisi yargıcın uykusunu kaçırmayacak ya da diğer eylemlerinden daha az kaçıracaktır? Somut olaylar azıcık irdelendiğinde, birçoğunda istek aile mahkemesi yargıcına gelmeden önce zaten genel hükümlere göre başvurular çeşitli kereler yapılmış, ancak sonuç alın-

²⁰ Bkz. Dipnot, 9.

²¹ Kuçuradi, İoanna; Etik, Türk Felsefe Kurumu Türk Felsefesi Ya da Simurg Dizisi: 5, Ankara, 2006, s.148.

²² Bkz.; Cumhuriyet Gazetesi, 10 Eylül 2010, s. 3. Haber içeriği şu şekildedir. “Antalya’da memur emekli olan Hikmet. K. 5 yıl önce boşandığı 2 çocuğunun annesi Canan H. İle tekrar bir araya gelmek için yaptığı girişimlerden bir sonuç alamadı. Önceki akşam Canan H.’nin evine gelen Hikmet K. Kadını elleri ve ayaklarını bağladıktan sonra üzerine ispiro dökerek yakmaya kalkıştı. Ancak Canan H.’nin yalvarmaları sonucu onu yakmaktan vazgeçti. 14 saat boyunca ayrıldığı eş tarafından şiddet gören Canan H. Bir fırsatını bularak evden kaçtı. Hikmet K. Polislerce etkisiz hale getirildi.”

mamıştır. Burada yine Kuçuradi'ye dönersek yargıcın etik sorumluluğu, -“adaletin gerçekleştirilmesi”- bir yargıcın yargıladığı olayı ya da durumu yarattığı ileri sürülen eyleme bir yasa maddesine göre değer biçmeyip, onu doğru değerlendirebilmesine ve bu değerlendirmesine göre yürürlükteki bir yasaya bağlamasına ya da bağlamamasına dayanıyor.”²³ dur.

4320 sayılı Yasanın, kadına yönelik olarak süren eş şiddetini acil olarak durdurma amaçlı olarak çıkarıldığına farkında olan ve aile içindeki kadına yönelik şiddetin temelinde kadınla erkek arasındaki eşitsiz güç ilişkisinin olduğunu bilen bir yargıcın uykusunu kaçırmayacak seçenek bellidir.²⁴

Bu seçeneğin süreç içinde resmi nikâhın değerini azaltmak isteyenleri cesaretlendireceği, isteğin burada durmayacağı endişesi ise AIHM'nin, Şerife Yiğit/Türkiye Davasında çizdiği çerçevede kapsamında yerinde değildir. Resmi nikâhın aranmaması, fiili birliktedir yaşayan kadının eş şiddetinden korunması isteğiyle sınırlıdır. Bunun dışındaki, örneğin ölen eşinin emekli maaşının kendisine bağlanması gibi diğer toplumsal ve hukuki haklar kesin olarak reddedilmelidir.

346

Öte yandan yasada bu yolda hüküm olmayışı da bir kadının, birlikte yaşamaktan kaynaklanan eşitsiz iktidar ilişkisi nedeniyle şiddetten korunma isteğinin reddi için gerekçe olamaz. Çağ dışı “Yok kanun yap kanun.”²⁵ anlayışı da savunulamayacağına göre, Türk yargıcı uluslar arası sözleşmeler bir yana, Anayasanın 138. maddesindeki vicdani kanaatine göre hüküm verme zorunluluğunu gözeterek, Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesinde de dile getirilen hukuk yaratma yetkisini kullanmalı ve koruma kararlarında resmi nikah koşulunu aramamalıdır. Yoksa kadına

²³ Kuçuradi, İoanna; a.g.e., s.145.

²⁴ “Yargıç, yargılama yaparken yalnız bir izleyici gibi dava konusu eylemin yapılmaması gereken bir eylem olup olmadığına karar veren kişi değildir. Bireylerin birbirleriyle ya da yanların birbiriyle olan ilişkilerine karşılık kendine özgü duyarlı bir alan yaratan kişidir. Bireyin kendi yargıcını seçme hakkı olmadığı düşünüldüğünde, bu duyarlılığın boyutları ve yüceliği daha iyi anlaşılır.

İşte yargıç, kendine özgü bu duyarlı alanda yargılama yaparken ve bir yargıya ulaştırken yargıladıkları kişi ya da kişilerle etik bir ilişki içinde olur.” Kuçuradi'nin y .a. g. e., den aktaran, Aşçıoğlu, Çetin; a.g.e., s. 9-10, Yazar devamında “O, bu ilişkide bir yasa uygulayıcısı değildir. İnsanı insan olarak sahip olduğu değerler ile yargılamanın amacının yöneldiği değerleri (hak, adalet, yansızlık...) güncelleştiren kişi olarak etik ilişkinin ahlâki boyutlarının bilincini yüreğinde duyması gereken kişidir.” demektedir. s.10.

²⁵ İttihat Ve Terakki önderlerinden Enver Paşa'ya ait olduğu ileri sürülen bu deyiş, siyasi iktidarların, her konuda kendi isteklerine göre kanun çıkarabilecekleri algısını yansıtır.”

yönelik eş şiddetinin bu denli yoğun yaşandığı ülkemizde tersi yorumlar yaparak, “Beni, bu adamın şiddetinden koru ey hâkim bey.” diyen bir kadının isteğini resmi nikâhı olmadığı için reddeden yargıcın uykularının kaçması mukadderdir.

KAYNAKLAR

Akın, Mustafa; “*Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Belirtilmeyen Tedbirlere Hükmedilmesi ve Danışmanlık Tedbirinin Uygulanması*”, Terazi Hukuk Dergisi, Ekim 2007, Sayı 14.

Anıl, Yaşar Şahin; Osmanlı’da Kadılık, İletişim Yayınları, İstanbul, 1993.

Ankara 10. Aile Mahkemesi, 2009/80 Değişik İş sayılı ve 29.6.2009 günlü kararı; (Karar Kartonundan alınmıştır.)

Ankara 8. Aile Mahkemesi’nin, 2009/132 D.ış, 2009/131 D.ış Karar ve 20.10.2009 günlü kararı (Karar kartonundan alınmıştır.)

Ankara Sekizinci Aile Mahkemesi’nin 2009/66 D. İş Esas 2009/61 D.ış Karar sayılı 02.06.2009 tarihli kararı. (Karar kartonundan alınmıştır.)

Aşçıoğlu, Çetin; “*Doğru ve Güvenli Yargı Özlemi ve Yeniden Yapılanma*”, Ankara, 2010.

Baktır, Selma; “Aile Mahkemeleri”, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003.

Bıçak, Vahit; “*Aile İçi Şiddette Yeni Yönelimler: Annesini Boğazlayan Kızlar*, 3 nisan 2008 tarihli Radikal Gazetesi; www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=251958

Cumhuriyet Gazetesi, 10 Eylül 2010.

Erdem, Mehmet; “*Aile İçi Şiddet Ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Kasım Aralık 2007.

Habertürk Gazetesi, “Diziye bırak bu babaya bak” (manşet haber) , 9 Ekim 2009.

Habertürk Gazetesi,, 13 Temmuz 2010 Salı.

<http://bianet.org/bianet/bianet/115092-erkekler-dis-fircalama-cezasini-asagilayici-bulsalar-da-kabul-ettiler>

http://haber.turk.net/SAM/2285291/Esini-3-Ay-Bolu-ya-Gonderen-Kocaya--15-Gun-Sinirlamasi_2285291 Habertürk Gazetesi, 9 Haziran 2009.

Hürriyet Gazetesi, 9 Haziran 2009.

Jansen, H., Üner, S., ve diğerleri, “*Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*”, Ankara, 2009, s. 89. TC. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’nün sorumlu ve yararlanıcı kurum olduğu bu araştırma, Avrupa Birliği’nin mali

destekleriyle, ICON Institut Public Sector GmbH, Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü ve BNB Danışmanlık Ltd Şirketi Konsorsiyumunca gerçekleştirilmiştir.

Karınca Eray, “*Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*”, Türkiye Barolar Birliği Yayını 169, Sorularla Hukuk Dizisi 7, Ankara, 2010.

Karınca Eray; “*Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete İlişkin Hukuksal Durum Ve uygulama Örnekleri*”, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi, Ankara, Aralık 2008.

Karınca, Eray; “*Devlet Ne Yapmalı?*” Radikal Gazetesi, Radikal İki Eki, 5, Temmuz 2009 gün,

Karınca, Eray; *Aile Hâkimliği Aile Hekimliği Gibi Olmalı*, Hürriyet Gazetesi, 22 Eylül 2009.

Karınca, Eray; *Aile Mahkemelerinde Reform Önerileri*, Cumhuriyet Gazetesi, 13 Ekim 2009

Kuçuradi, İoanna; “*Etik*”, Türk Felsefe Kurumu, Türk Felsefesi Ya da Simurg Dizisi: 5, Ankara, 2006.

Milliyet Gazetesi, 9 Haziran 2009.

Radikal Gazetesi, 3 Nisan 2008 tarihli.

348 Radikal Gazetesi, 9 Haziran 2009

Radikal Gazetesi, Hakkı Devrim, Politika Köşesi, 10 Haziran 2009.

Resmi Gazete: 24 Mart 2009 Salı, Sayı: 27179.

Sabah Gazetesi, 2 Aralık 2009.

Sabah Gazetesi. 9.06.2009.

Star Gazetesi, 9 Haziran 2009

Uğur, Hüsametdin, Uluslar arası Sözleşmeler ve AİHM Kararları Işığında Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Gayriresmi Evlilikler Hakkında Yargıtay Kararı, Terazi Hukuk Dergisi, Haziran 2009.

Vatan Gazetesi 22.1.2010 günlü ve aynı günlü diğer gazeteler.

www.stargazete.com.tr/yasam/Son...icleID:1104088

www.hurriyet.com.tr/gundem/11824853.asp?pid:233

www.milliyet.com.tr/Yasam/SonDakika.aspx?aType=SonDakika&ArticleID=1104088

www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=251958

www.Sabah.Com.Tr/Yasam/2009/O

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 12.5.2009 günlü ve Esas No: 2009/170, Karar No: 2009/9471 sayılı kararı, karar kartonundan alınmıştır.